

ni i neizravni učinak na sigurnost hrane uključujući zdravlje biljaka i zdravlje i dobrobit životinja. Također osigurava znanstveno mišljenje u svim slučajevima koji se tiču genetički modificiranih organizama zbog znanstvene dosljednosti.

PROCJENJIVANJE RIZIKA I OBAVJEŠĆIVANJE JAVNOST

Glavna obveza EFSA-e je osiguranje neovisnoga znanstvenog mišljenja o svemu što izravno ili neizravno utječe na sigurnost hrane. EFSA također daje mišljenje o genetički modificiranim organizmima koji nisu namijenjeni ljudskoj prehrani i životinjskoj ishrani, i o određenim vidovima prehrane.

Dok EFSA daje Europskom povjerenstvu procjene proizvoda, tvari, procesa i stanja, Povjerenstvo

predlaže mjere koje treba poduzeti.

U slučajevima kada je neophodno prosljediti informaciju javnosti, EFSA ima presudnu ulogu. EFSA će uz pomoć nacionalnih predstavnika iz Savjetodavnog vijeća potrošačima na razumljiv način objasniti svaki slučaj i rizik koji iz njega proistječe.

U EFSI je trenutno zaposleno 250 osoba tako da će do kraja 2004. godine raditi punim kapacitetom. Uspostavljeno je Savjetodavno vijeće koje se sastoji od predstavnika država članica kao i promatrača iz novih država kandidata pristupnica.

EFSA ima proračun od oko 40 milijuna EUR. Navedena sredstva će osiguravati Zajednica na prijedlog Povjerenstva nakon što proračun odobri Vijeće i Europski parlament. ■

CILJEVI, SVRHA I PRVI REZULTATI HRVATSKOG SUSTAVA ŽURNOG OBAVJEŠTAVANJA

Katalenić¹, M.

SAŽETAK

Hrvatski zakon o hrani objavljen 18.7. 2003. godine slijedi osnovna načela EU zakona o hrani. EU zakon o hrani stvorio je pretpostavke novom jedinstvenom pristupu zdravstvenoj ispravnosti hrane i hrane za životinje, kao i primjeni sustava žurnog obavješćivanja.

Uspostava Žurnog sustava obavješćivanja za hranu i hranu za životinje je prema čl. 92 Zakona o hrani, zadaća Agencije za hranu, no kako je Agencija u nastajanju, nužno je napraviti predradnje kojima se olakšava njezino djelovanje. Posebno je važno da se sustav počne oblikovati i prije početka punog rada Agencije, jer su dobro poznati svi oni koji se bave hranom i stočnom hranom na području Hrvatske. Osnova svega je brzo i učinkovito

djelovanje kada je hrana ili hrana za životinje stavljena u promet s osnovanom sumnjom ili sigurnom potvrdom da može ugroziti ljudsko zdravlje i naći put do prehrambenog lanca.

U prvim koracima djelovanja Žurnog sustava obavješćivanja za hranu i hranu za životinje prihvaćeno je sa zadovoljstvom djelovanje takvog sustava i uspostavljanje Mreže.

Za ozbiljnije i učinkovitije djelovanje potrebna je potpuna i bezrezervna suradnja svih institucija i sudionika u Mreži. To će sigurno rezultirati dobrom zaštitom zdravlja ljudi, jasnim uvidom u kvalitetu onoga što se nudi potrošačima kao i uklanjanjem s tržišta zdravstveno neispravne hrane.

Ključne riječi: hrvatski sustav žurnog obavješćivanja, zdravstvena ispravnost, rizik

¹ Mr.sc. Marijan Katalenić, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Rockefellerova 7, Zagreb

UVOD

Zakon o hrani (Food law, 28. 1. 2002. godine) EU stvorio je pretpostavke novom jedinstveno pristupu zdravstvenoj ispravnosti hrane i hrane za životinje, kao i primjeni potpunog sustava žurnog obavještanja za hranu i hranu za životinje.

Na žalost, tek ozbiljne krize zbog zdravstveno neispravne hrane i hrane za životinje bile su poticaj razmišljanju uvođenja takvog sustava obavještanja, a preteča sustava nastala je Odlukom vijeća 87/600/ Euratom povezana s Černobilskim incidentom o mogućoj radiološkoj opasnosti i obavještanju o tome.

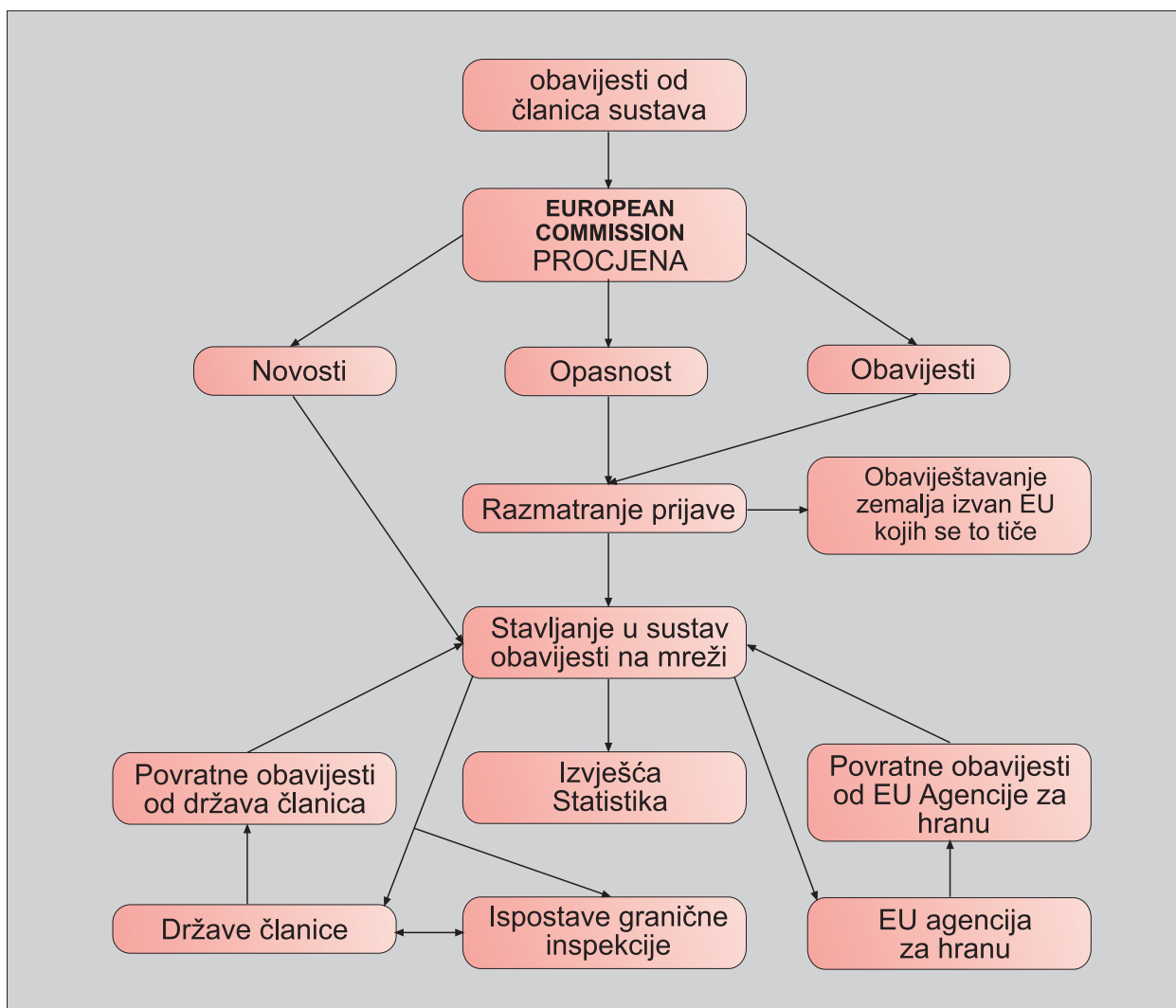
Osnova svega je brzo i učinkovito djelovanje kada je hrana ili hrana za životinje stavljena u promet s

osnovanom sumnjom ili sigurnom potvrdom da može ugroziti ljudsko zdravlje ili naći put do prehrambenog lanca. Osim toga sustav predviđa razmjenu podataka s ciljem da se ista povuče s tržišta, a javnost obavijesti o djelovanju.

Odgovornost proizvođača je da hrana koju stavlja u prodaju mora biti zdravstveno ispravna, a najmanja sumnja na zdravstvenu neispravnost hrane stavljene u promet mora se odmah dojaviti određenim tijelima zaduženim za to područje i pružiti svu pomoć da se zdravlje potrošača zaštiti.

Hrvatski zakon o hrani objavljen 18.7.2003. godine, slijedi osnovna načela EU zakona o hrani. Kao i kod europskog zakona primjena nekih odredbi zakona je počela u kratkom vremenu nakon stupanja

▼ Slika 1. Shematski prikaz prijenosa podataka o hrani

na snagu, dok se dio djelatnosti predviđa ostvariti najkasnije za tri godine od donošenja zakona. Taj dio odnosi se na potpuno djelovanje Agencije za hranu, uvođenje HACCP-sustava u proizvodnju, te usklađivanje zakonodavstva, dok se svi drugi postupci za osiguranje zdravstvene ispravnosti provode od dana stupanja zakona na snagu. Usklađeno zakonodavstvo može se smatrati osnovom jednostavnog i jedinstvenog djelovanja, približavanja EU kako je to i predviđeno Bijelom knjigom o sigurnosti hrane iz 2000 godine.

ŽURNI SUSTAV OBAVJEŠTAVANJA

Načela Žurnog sustava obavještanja bila su postavljena i prije stupanja na snagu EU Zakona o hrani. Tako su Odlukom Vijeća 92/59/EEC od 20. lipnja 1992. postavljeni okviri Žurnog sustava obavještanja EU, ali samo za namirnice, a ne i za hranu za životinje. No tadašnje krizne situacije

▼ **Slika 2.** Prikaz žurne obavijesti EU kojom je Hrvatska obaviještena o ulasku hrane iz Italije, a koja je sadržavala kancerogeno bojilo Sudan 1

sa štetnim tvarima u hrani za životinje, a preko nje i ulazak u prehrambeni lanac hrane za ljude, stvorili su pretpostavke da se sustav logičnim slijedom proširi i na hranu za životinje.

Ako je rizik za zdravlje ljudi i životinja ozbiljan i nije samo lokalnog karaktera, onda se o tome mora obavijestiti Europska agencija za hranu koje će preko žurnog sustava obavještanja prema potrebi i svakodnevno prenijeti informaciju do članica sustava ali i do potrošača.

Iskustvo je do sada pokazalo da se broj takvih prijava stalno povećava te da je neophodna stručna i znanstvena procjena prijavljenih slučajeva. Sistem potiče povezanost nacionalnog ovlaštenog tijela s EFSA (Europska agencija za zdravstvenu ispravnost hrane) i EU povjerenstvom (European Commission) uz obavezno bilježenje bilo kakvog direktnog i indirektnog ugrožavanja zdravlja ljudi i životinja ili okoliša. EU povjerenstvo upravlja sustavom i osigurava trenutni prijenos obavijesti "kontaktnim točkama" u cijelom sustavu. Kontaktni točke nisu ništa drugo nego predstavnici pojedinih zemalja uključeni u sustav žurnog uzbunjivanja EU sa svrhom povezivanja nacionalnih podtjela koja su zadužena za specifična područja hrane i hrane za životinje (članak 49 Zakona o hrani EU).

Sudjelovanje u žurnom sustavu obavještanja je u principu otvoreno za sve zemlje kandidate za ulazak u EU, treće zemlje i međunarodne organizacije, s različitim stupnjem ovlasti pri dobivanju i davanju informacija. Zvanično i ciljano se zemlja izvan EU obavještava o izvozu iz EU zdravstveno neispravne hrane i stočne hrane putem obrazaca s detaljnim objašnjenjima u dokumentaciji. No te obavijesti često ne slijede trgovinske putove tako da informacija dolazi sa zakašnjenjem, što priječi jasan i pravovremen ulazak u trag cijeloj uvezenoj količini hrane.

Zadatak EFSA je iznošenje znanstvenih i stručnih informacija koje bi pomogle zemljama članicama u donošenju odluke/procjene. Upravo je složenost svih problema koji su povezani s hranom i hranom za životinje, dovela do ujedinjavanja rada četiri specifična odbora EFSA u "Standing Committee on the Food Chain and Animal Health". Taj je odbor ujediniio, dakle, Odbor za veterinarstvo, Odbor za hranu, Odbor za hranu za životinje i Odbor za zaštitu biljaka.

Ovlasti EU povjerenstva uz asistiranje novog Odbora odnose se na propisivanje mjera u slučaju opasnih situacija. Takve mjere se poduzimaju tamo gdje je utvrđeno da hrana i hrana za životinje proizvedena u EU ili uvezena iz trećih zemalja, predstavlja opasnost za zdravlje ljudi, životinja i okoliš a opasnost ne može biti sanirana poduzimanjem mjera pojedine države EU u kojoj se incident dogodio. Takve mjere mogu biti poduzete na inicijativu EU povjerenstva ili na zahtjev države članice. Svode se na zabranu prodaje hrane i hrane za životinje ili dozvolu prodaje pod posebnim, ograničavajućim uvjetima ili neku drugu mjeru na koju se u tom trenutku povjerenstvo odluči.

No u svjetlu potpune otvorenosti prema javnosti koje sadrži Zakon o hrani EU, ipak je odluka o obavještanju prepuštena svakoj pojedinoj državi koja bi trebala na pravi način obavijestiti javnost kada postoji opravdana osnova da se hrana povezana s mogućim rizikom za zdravlje ljudi nalazi u sustavu prodaje. S time su vezana pravila objavljivanja svih podataka o proizvodu, proizvođaču i mjestu na kojem se hrana ili hrana za životinje prodaje. Pri tome se moraju poštivati stupnjevi povjerljivosti na način kako je to prihvaćeno i primijenjeno u EU.

Obavijesti dostupne članicama sustava žurnog obavještanja, osim što bi trebale biti dostupne javnosti morale bi sadržavati podatke s objašnjenjima o prirodi opasnosti i mjerama koje se trebaju poduzeti. Osim toga, svaka članica sustava obavještanja u EU treba upozoriti sve dijelove svog nacionalnog sustava da prihvate obavijest ovakve posebne namjene bez otkrivanja i detaljnog objavljivanja podataka radi zaštite profesionalne tajne. To se ne odnosi na obavijesti koje se moraju javno objaviti zbog neposredne zaštite zdravlja ljudi. Ipak, zaštita profesionalne tajne ne smije biti izgovor da se kroz opravdanost zaštite podataka smanjuje autoritet i djelotvornost nacionalnog sustava.

Važno je napomenuti da točnost i istinitost znanstvenih i drugih podataka o pojedinim parametrima zdravstvene ispravnosti hrane u situaciji uzbuđenja mora biti jasna, potvrđena i poznata prije početka odlučivanja o procjeni rizika, o upravljanju rizikom i prije komunikacije s javnošću. Procjena i upravljanje rizikom kao i obavještanje o riziku nije samo osnova žurnog sustava obavještanja, već i puno složenijeg i dugoročnije planiranog sustava.

▼Slika 3. Priznati način postupanja pri analizi rizika

U slučajevima žurnog djelovanja, usporedno se primjenjuje priznati način postupanja pri analizi rizika (Slika 3). Svaku netočnost koja se pri tome može dogoditi, mora energično ispraviti ista ona institucija koja ju je i objavila. Pri tome se podrazumijeva da se radi o nacionalnom autoritetu koji ima ovlasti na području zdravstvene ispravnosti hrane.

Ovakva razmišljanja su potaknuta krizom koja je nastala objavljivanjem nalaza dioksina u belgijskim proizvodima mlijeka i peradi, što je kao posljedicu imalo blokiranje prodaje svih prehrambenih proizvoda proizvedenih u Belgiji sa sumnjom na povećan sadržaj dioksina. Tu se pokazala briga za zdravlje ljudi, ali i nedostatak dobrog i temeljitog upoznavanja javnosti o stvarnom problemu kao posljedica procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještanja o hrani koja je neposredno povezana s dioksinom. Najvažnije je napomenuti da je nužno osim primarna informacija istom sustavu i vratiti informaciju o poduzetim radnjama u vezi dobivene obavijesti jer u protivnom krug nije zatvoren. Osim povratne informacije koja se odnosi na žurnu obavijest koju je poslalo EU povjerenstvo, nacionalni sustavi imaju obvezu periodičnog izvješćavanja EU povjerenstva o internom djelovanju u obliku izvješća.

HRVATSKI SUSTAV ŽURNOG OBAVJEŠTAVANJA ZA HRANU I HRANU ZA ŽIVOTINJE

Na Internet stranicama zaštite potrošača EU koje

▼ Tablica 1. Institucije EU i pojedinih zemalja EU koje sudjeluju u RASFF EU

AUSTRIA	<u>Österreichische Agentur für Gesundheit und Ernährungssicherheit GmbH und Bundesamt für Ernährungssicherheit</u>
BELGIUM	<u>F.A.V.V. - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen</u> <u>A.F.S.C.A.- Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne Alimentaire</u>
DENMARK	<u>Fødevaredirektoratet - Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri</u> <u>The Danish Veterinary and Food Administration Ministry of Food, Agriculture and Fisheries</u>
GERMANY	<u>Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (BVL)</u>
GREECE	General Chemical State Laboratory - Food Division
FINLAND	<u>Elinärvirasto</u> <u>National Food Agency Finland</u>
FRANCE	1) <u>Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Industrie</u> 2) <u>Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires Rurales</u>
IRELAND	<u>F.S.A.I. - Food Safety Authority of Ireland</u>
ITALY	<u>Ministero della Salute</u>
LUXEMBOURG	<u>Ministère de la Santé</u> <u>Division de l'Inspection Sanitaire</u>
NETHERLANDS	<u>Voedsel en Waren Autoriteit:</u> <u>Keuringsdienst van Waren - KvW</u> <u>Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees - RVV</u>
PORTUGAL	<u>Ministério da Agricultura, Desenvolvimento Rural e Pescas (MADRP)</u> <u>Ministry of Agriculture, Rural Development and Fisheries</u>
SPAIN	<u>Ministerio de Sanidad y Consumo - Ministry of Health and Consumption</u>
SWEDEN	<u>Livsmedelsverket</u> <u>National food Administration</u>
UNITED KINGDOM	<u>Food Standards Agency</u>
ICELAND	<u>UST - Umhverfisstofnun - (Environment and Food Agency of Iceland)</u>
LIECHTENSTEIN	<u>Amt für Lebensmittelkontrolle/Landesveterinäramt (Office for Food Inspection and Veterinary Affairs)</u>
NORWAY	<u>Statens Næringsmiddeltilsyn - (Norwegian Food Control Authority)</u>
EUROPEAN UNION	<u>European Commission</u> <u>European Commission - Health and Consumer Protection Directorate-General</u> <u>European Food Safety Authority</u>
EFTA	<u>EFTA - European Free Trade Association</u> <u>EFTA Surveillance Authority</u>

uređuje njihova uprava (Directorate general, Health and Consumer Protection) tijekom svibnja 2003. pojavila se obavijest o sustavu žurnog obavještanja za namirnice i hranu za životinje (Rapid Alert System for Food and Feed; RASFF) s podacima koji su se odnosili na zdravstvenu ispravnost hrane i hrane za životinje u 20 tjedana 2003. godine. Oni su preslika svega do sada rečenog, a nose samo jednostavnu obavijest potrošačima koja se odnosi na datum kada je obavijest primljena, zemlju koja ju je poslala, broj pod kojim je zavedena, vrstu štetne tvari i vrstu hrane u kojoj je štetna tvar nađena te zemlju podrijetla ili proizvođača. Obavijesti su izlazile svaki tjedan i davale su stručnjacima niz podataka o hrani i hrani za životinje koja se uvozi u EU ili proizvodi u zemljama EU, o zemljama kod kojih je utvrđena proizvodnja zdravstveno neispravne hrane u najvećem postotku, o nazivima štetnih tvari kao i sustavu prikupljanja tih podataka. U Hrvatsku se uvozi velika količina sirovina, hrane i hrane za životinje iz zemalja EU i drugih zemalja svijeta pa postoji opravdani razlog da se korištenjem takvih podataka pripremimo na ciljane analize hrane i pravovremeno i preventivno djelovanje. U Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo je zaključeno da bi bilo dobro da se u prvom trenutku te obavijesti prevode, uređuju i šalju na više e-mail adresa u Hrvatskoj. U taj sustav bilo je uključeno Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Županijski zavodi za javno zdravstvo, ZZJZ grada Zagreba, Županijske sanitarne inspekcije i Sanitarna inspekcija grada Zagreba, Granična sanitarna inspekcija, Veterinarska granična inspekcija, Hrvatski veterinarski institut, Prehrambeno-bioteknološki fakultet s Centrom za kontrolu namirnica, Veterinarski fakultet i dr. Sustav je nazvan: "Žurni sustav obavještanja za hranu i hranu za životinje" (ŽSO) a prati ga obavijest za korisnike:

"Zakonom o hrani i osnivanjem Agencije za hranu biti će uspostavljen žurni sustav obavještanja. Takav način obavještanja za hranu i hranu za životinje (RASFF) je alat kojim sustavi pojedinih zemalja EU zaduženi za praćenje zdravstvene ispravnosti razmjenjuju informacije i mjere. Osnovna ideja je da se do vremena uspostave našeg sustava, prenose informacije o hrani i hrani za životinje objavljene u EU. Time će granična i županijska sanitarna i veterinarska inspekcija lakše uočiti hranu i

hranu za životinje koju treba nadzirati, a kontrolni laboratoriji usvojiti analitičke metode za parametre koji se do sada ne analiziraju".

"Hrana štetna za zdravlje ljudi (i hrana za životinje)" je hrana koja se nalazi na tržištu EU i naknadno je dokazana njezina zdravstvena neispravnost za razliku od "Informacije na znanje" koja se odnosi na hranu koja se ne nalazi u prodaji.

Prva obavijest ŽSO za hranu i hranu za životinje krenula je s 35. tjednom (10.9.2003), a kasnije su obrađeni 33. i 34. tjedan 2003. g. te je slijedio izlazak RASFF EU u istom danu njegovog objavljivanja na Internet stranicama. Godine 2003. prevedeno je i objavljeno 19 takvih obavijesti što se nastavlja do danas tako broj obavijesti prelazi četrdeset.

Reakcije korisnika sustava bile su pozitivne iako se na samom početku uspostavilo da svi kojima je ta obavijest namijenjena nemaju e-mail adresu kao i to da postoji određena suzdržanost korisnika sustava. Ona je opravdavana traženjem jasnijeg određivanja načina djelovanja ŽSO, neobaveznog pristupa bez posebnih dogovora ili pisanih materijala o načinu postupanja. Formalno to je tako, iako voljnost stvaranja mreže kojom će se izmjenjivati obavijesti nije samo pitanje postojanja nekog privremenog mjesta za prikupljanje podataka o zdravstvenoj ispravnosti hrane i stočne hrane ili pitanje Agencije za hranu, nego i osobno htijenje sudjelovanja svakog pojedinca koji prima obavijesti bez obzira na instituciju koju predstavlja. Jasnije, ako postoji problem ljudskog čimbenika, onda ga nikakvi pisani materijali ne mogu natjerati i motivirati da sudjeluje u djelovanju sustava ako to sam neće. Stav HZJZ je bio i ostao da je sam sustav nužnost kao i postojanje Mreže institucija koje sudjeluju u procesu zaštite zdravlja ljudi kroz praćenje zdravstvene ispravnosti hrane i hrane za životinje.

Tijekom praćenja RASFF EU priređenog za javnost, uočeno je češće prijavljivanje određenih parametara kao uzroka zdravstvene neispravnosti: Nitrofurani (metaboliti), Furazolidon (AOZ), Furaldone (AMAZ), Nitrofurantoin (AHD), Nitrofurazone (SEM), Azodikarbamid (ADC) ili (ADA), Nifursol (dinitrosilaicilni hidrazi; DNSH), Sudan 1 (CI12055), Solvent yellow 14, Sudan 2 (CI 12140), Solvent Orange 7, 3-monochlor-1,2-propanediol (3-MCPD), Acetamidrid, Matamidofos, Oxydemetonmethyl, BADGE i BFDGE, Propiconazole, Carbendaz-

im, Chloramphenicol, Histamin, Difloxacin, Fosmet, Kadmij, Olovo, Živa, konjak E425, Aflatoksini, Sumporni dioksid te mikrobiološki parametri (salmonele, *Listeria monocytogenes*, *Vibrio cholerae* i dr.)

Upravo takav prikaz kao i povezivanje s pojedinim vrstama namirnica rezultiralo je uvođenjem analitičke metode za dokazivanje i određivanje kancerogenih bojila Sudan red, razradu metode za određivanje 3-MCPD te provjeru drugih analitičkih metoda što se posebno odnosi na namirnice koje nisu animalnog podrijetla.

Za veliki broj antibiotika i njihovih metabolita (osim kloramfenikola) nije poznato jesu li analitički obrađeni jer se analize namirnica animalnog podrijetla većinom obavljaju u Hrvatskom veterinarskom institutu i njegovim pridruženim laboratorijima.

Putem javnog RASFF EU, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva dobilo je obavijest o uvozu u Hrvatsku iz EU umaka na bazi rajčice iz Italije s naznakom da sadrži kancerogeno bojilo Sudan red. Ista je prosljeđena Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi i dalje županijskoj sanitarnoj inspekciji na riječkom području radi ulaska u trag tim umacima. Povratna informacija nije poznata.

Istim putem dobili smo obavijest o sirovim crijevima uvezenim iz Kine koja sadrže dodane antibiotike kao i o siru uvezenom iz Italije koji mikrobiološki nije bio ispravan. Povratna informacija nije poznata.

Ovlašteni laboratoriji kako u zdravstvenim tako i drugim institucijama, analizirajući pristigle obavijesti, počeli su polagano reagirati javljajući o nalazima zdravstveno neispravne hrane prema istim parametrima i iz istih zemlja iz kojih je u EU utvrđena zdravstvena neispravnost.

Tako je prva obavijest stigla o nalazu aflatoksina B1 i B2 u pistaciju, olova u žvakaćim gumama, kadmija u maku, povećanih količina sumpornog dioksida u sušenim marelicama, salmonela u rolanoj purećoj šunki kao i većem broju neispravnih limenki u koje je pakiran ananas u kolutićima i rezani, proizveden u Tajlandu, Kini i dr.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je na temelju tih informacija poslalo obavijest Županijskim sanitarnim inspekcijama da pregledaju je li se u slobodnoj prodaji nalaze žvakaće gume određenog proizvođača (nađeno i povučeno iz prodaje), sušenih marelica i neispravnih limenki u koje je pakiran ananas u kolutićima i rezani. Ovih potonjih je

nađen veliki broj te je temeljem tih nalaza osnovana ekspertna skupina koja je donijela preporuku o skraćanju roka trajanja tako pakiranih proizvoda na godinu dana od dana proizvodnje kao i preporuku o zabrani uvoza hrane pakirane u takvu ambalažu. Dana je i preporuka da se u buduće propise koji uređuju predmete koji dolaze u neposredan kontakt s namirnicom jasnije naznači zaštita unutrašnjeg vara plašta limenke. U ovom primjeru prvi puta su primijenjene odredbe Zakona o hrani članak 5,7,14 a koji se odnose na analizu rizika i upravljanja rizikom uz mjere koje se moraju poduzeti u vezi s time (skraćeni rok trajanja).

UMJESTO ZAKLJUČKA

Uspostava Žurnog sustava obavještanja za hranu i stočnu hranu je prema čl. 92 zadaća Agencije za hranu, no kako je Agencija u nastajanju, nužno je napraviti predradnje kojima se olakšava djelovanje Agencije. Te predradnje ne smiju biti suprotne djelovanju Agencije, nego naprotiv, sukladne budućem djelovanju. Posebno je važno da se sustav počne oblikovati, jer su dobro poznati svi oni koji se bave hranom i stočnom hranom na području Hrvatske.

Da bi se Hrvatski sustav žurnog obavještanja za hranu i hranu za životinje održao i unaprijedio, potrebno je vrlo skoro učiniti određene radnje:

1. Udružiti predstavnike Mreže koja povezuje sve sudionike u sustavu praćenja zdravstvene ispravnosti hrane i to: Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, predstavnika veterinarske i sanitarne inspekcije, predstavnika ovlaštenih analitičkih ustanova.
2. Odrediti kontaktne osobe u navedenim institucijama i protokol postupanja u situacijama u kojim se ocijeni nužnost procjene rizika i drugih radnji koje slijede iz toga uz obligatno uključivanje epidemiologa i toksikologa.
3. Dogovoriti način dostavljanja podataka o zdravstveno neispravnim uzorcima, način djelovanja te način obrade pristiglih podataka.
4. Dogovoriti način iznošenja podataka o zdravstveno neispravnoj hrani s posebnim naglaskom na detalje o imenu proizvoda, proizvođaču, mjestu prodaje i sl.

Ovakav pristup stvara model Mreže koja je kompaktnija nego u modelu povezanosti kakav je danas u EU. Upravo zbog toga model povezanosti EU se ove, 2004. godine, pokušava jasnije i bolje ustrojiti pa bi naš pristup bio usklađen s europskim.

Za uspjeh je potrebna potpuna i bezrezervna suradnja svih institucija i sudionika u Mreži. Samo takav pristup bi rezultirao dobrom zaštitom zdravlja ljudi, jasnim/preglednim uvidom u kvalitetu onoga što se nudi potrošačima kao i uklanjanjem s tržišta zdravstveno neispravne hrane. Nije manje važno navesti da bi sustav polučio i uštedu u novcu, kao i bržu ocjenu zdravstvene ispravnosti analizirane hrane i hrane za životinje. Osim navedenog, model je vrlo bitan i radi monitoringa zdravstvene ispravnosti hrane i hrane za životinje i predstavlja nužan mehanizam ciljane kontrole i istraživanja sadržaja štetnih tvari.

SUMMARY

GOALS, PURPOSE AND FIRST RESULTS OF CROATIAN

Croatian Food Act, published on July 18 2003, follows the basic principles of the EU's Food Act. The EU's Act has created the preconditions for a new uniform approach to the safety of food and feed for animals, as well as for the application of the early alert system.

Under Article 92 of our Food Act, establishing an early alert system for foods and feed for animals is an assignment for Food Agency. Since, however, it is in the process of formation, it is necessary to make the necessary preparations with which to facilitate its operation. Particularly importantly, the system should take shape even before the Agency becomes fully operational, the more so as anyone concerned with food and feed in Croatia is generally known. The base of everything is rapid and effective action in the case of warranted suspicion that a marketed food or feed for animals may pose a threat to human health, and tracing it to the food chain.

In the first action steps of the Rapid Alert System for Foods and Feed for Animals, the operation of such system and the setting up of its Network has been accepted with pleasure.

Serious and effective action requires a full and unreversed collaboration of all institutions and participants in the Network. This is certain to result in good protection of human health, clear insight into the offer to consumers, as well as into the withdrawal of unsafe food from the market.

Key words: *Croatian rapid alert system, food and feed, health safety, risk.* ■

BRENNTAG

StinnesLogistics

*Pripadamo međunarodnom koncernu **BRENNTAG AG**, jednom od vodećih distributera kemikalija na svijetu.*

Na hrvatskom tržištu prisutni smo od 1998. godine.

Veliki dio naše ponude dodataka za prehrambenu industriju obuhvaća i aditive za mesnu industriju:

Naši principalni su vodeći svjetski proizvođači i to:

- *ADM (Archer Daniels Midland Company) - sojini proteini (teksturati, koncentracije, izolati)*
- *GALACTIC - mliječna kiselina i laktati*
- *DSM Gist Brocades-arome*
- *CESALPINIA - carrageenani i stabilizatori*
- *Chemische Fabrik Budenheim-fosfati*
- *i mnogi drugi proizvođači*

Uz navedene principale i njihove proizvode, naša standardna ponuda obuhvaća sljedeće:

- *MSG (mono-Na-glutaminat)*
- *Vitamin C (askorbinska kiselina)*
- *Na-askorbat, Na-izoaskorbat*
- *Dekstroza i dr.*

BRENNTAG Hrvatska d.o.o.
Žitnjak b.b., 10000 ZAGREB
Tel.: 00385/1 24 05 710
Fax: 00385/1 24 05 711

Obratite nam se s povjerenjem!

NEUBER

More just than chemicals